

Sygn. akt III AUa 1629/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Iwona Szybka (spr.)

SSA Beata Michalska

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 kwietnia 2016 r. w Ł.

sprawy **W. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji W. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 14 lipca 2015 r. sygn. akt IV U 519/15

oddala apelację.

B. M. M. I. S.

Sygn. akt: III AUa 1629/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał W. J. prawo do emerytury od dnia 22 marca 2015 r. tj. od dnia osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem ich waloryzacji i kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła W. J..

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach: W. J. urodziła się (...) Decyzją z 15 czerwca 2007 r., organ rentowy przyznał ubezpieczonej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1995 – grudnia 2004 wybranych z 20 lat poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ustalenie prawa do świadczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 93,85%. W dniu 26 lutego 2015 r. W. J. złożyła w ZUS wniosek o emeryturę. Wobec nabycia prawa do emerytury od dnia 22 marca 2015 r., decyzją z 9 marca 2015 r. ponownie ustalono W. J. kapitał początkowy na dzień 1

stycznia 1999 r. w wysokości 136734,07 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego uwzględniono 21 lat, 10 miesięcy, 4 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 3 miesiące, 21 dni okresów nieskładkowych. Wartość kapitału początkowego wyniosła 136734,07 zł. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 10 lat kalendarzowych (przypadających przed 1 stycznia 1999 r.), tj. z lat 1980 – 1989, wynoszącego 89,25 % przez kwotę bazową 1220,89 zł. Wskaźnik wysokości wymiaru obliczony z 20 lat kalendarzowych wyniósł 83,60 %.

Decyzją z dnia 30 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał W. J. emeryturę na podstawie art. 184 ustawy emerytalno – rentowej od 22 marca 2015 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 435659,08 zł oraz kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 71186 zł została podzielona przez średnie dalsze trwanie życia, tj. 302,90 miesięcy. Wysokość emerytury obliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalno – rentowej wyniosła 1359,06 zł. – po waloryzacji od dnia 1 marca 2011 – 1465,03 zł, po waloryzacji od 1 marca 2014 r. – 1673,31 zł.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie W. J. nie zasługuje na uwzględnienie. Ubezpieczona, urodzona po 31 grudnia 1948 r., nabyła prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów art. 184 ustawy. Emeryturę ustalono zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy, jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do ponownego przeliczenia emerytury w sposób wnioskowany przez odwołującą, tj. przy przyjęciu wskaźnika podstawy wymiaru obliczonego przy rencie na poziomie 93,85 % oraz ustalenia emerytury według nowych zasad, bowiem wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 93,85% obliczono z okresu 1995 – 2004. Natomiast kapitał początkowy ustala się według stanu na 1 stycznia 1999 r. i dla ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. wysokość emerytury ustala się z uwzględnieniem nowych zasad, wynikających z przepisu art. 25 i 26 ustawy emerytalno – rentowej.

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 174 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie podstawy obliczenia emerytury na poziomie 83,60 % w sytuacji, gdy winien zastosować podstawę na takim samym poziomie, jak przy ustalaniu renty tj. na poziomie 93,85 %;

- art. 25 ust. 1 w zw. z art. 173 – 175 w zw. z art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprzeliczenie kapitału początkowego poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę;

- art. 111 ust. 1 – 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie i ustalenie wysokości emerytury skarżącej bez uwzględnienia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z pominięciem jej pomnożenia się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia oraz wszystkich waloryzacji przysługujących do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy;

- art. 53 w zw. z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie i obliczenie wysokości emerytury na rzecz skarżącej na nowych zasadach w sytuacji, gdy skarżąca

spełnia warunki do ustalenia emerytury na dotychczasowych zasadach w związku ze spełnieniem warunków wynikających z art. 46 ustawy;

oraz sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego sprowadzającą się do uznania, iż okresy składkowe wynosiły 21 lat, 10 miesięcy i 4 dni, zaś nieskładkowe 2 miesiące i 4 dni w sytuacji, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że ubezpieczona przepracowała w sumie 31 lat, 5 miesięcy i 10 dni.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 marca 2015 r. poprzez ponowne przeliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sieradzu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniom ubezpieczonej W. J., zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest słuszne i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł żadnych powodów mogących uzasadniać jego zmianę lub uchylenie. Skutecznych argumentów nie dostarcza apelacja.

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że ubezpieczona jest urodzona po 31 grudnia 1948, od 2007 r. do 22 marca 2015 r. pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy, w dniu 22 marca 2015 r. nabyła emeryturę na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a ostatni warunek do nabycia tej emerytury, czyli warunek wieku (55 lat) spełniła w dniu 22 marca 2015 r. Ostateczną, niezaskarżoną decyzją z dnia 9 marca 2015 r., ZUS ponownie ustalił dla ubezpieczonej kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 136 734,07 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony został z 10 lat, tj. 1980-1989 i wyniósł 89,25%. Uwzględniono okresy składkowe w wymiarze 351 miesięcy i nieskładkowe w wymiarze 15 miesięcy. Kapitał początkowy uległ zwiększeniu w stosunku do tego ustalonego decyzją z dnia 4 stycznia 2012 r. o dodatkowe 89 miesięcy okresów składkowych wynikających z dodania okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, a faktycznym przejściem na emeryturę (k. 19 i 26, 28 akt rentowych).

Zaskarżoną decyzją organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę, a jej wysokość obliczył na nowych zasadach, tj. na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczona w odwołaniu zakwestionowała:

1. przyjęty w zaskarżonej decyzji wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego domagając się, aby w miejsce wskaźnika 89,25% przyjąć wskaźnik z renty 93,85%;
2. obliczenie emerytury według „nowych zasad” domagając się obliczenia świadczenia według „starych zasad”.

Uzasadniając pierwsze żądanie ubezpieczona podała, że w jej ocenie organ rentowy popełnił błąd, bo powinien przyjąć wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony w 2007 r. dla renty.

W uzasadnieniu drugiego żądania ubezpieczona podniosła natomiast, że spełnia wszystkie warunki do obliczenia emerytury na „starych zasadach”, gdyż urodziła się po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r. i spełniła warunki do wcześniejszej emerytury, bo wykonywała pracę w warunkach szczególnych.

Jak wynika z akt sprawy ubezpieczona, pomimo prawidłowego zawiadomienia jej o terminie rozprawy, nie stawiała się na rozprawę. Zatem Sąd Okręgowy procedował jedynie w zakresie zgłoszonych w odwołaniu żądań. W apelacji skarżąca, rozszerza swoje żądania, kwestionując dodatkowo nieprzeliczenie kapitału początkowego przez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę oraz kwestionując uwzględniony przez organ rentowy staż okresów składkowych i nieskładkowych. Tymczasem Sąd Okręgowy nie procedował w zakresie tych żądań, bo na etapie

postępowania pierwszoinstancyjnego nie zostały one zgłoszone i te okoliczności nie były sporne. Wobec czego nie podlegają one także kontroli Sądu Apelacyjnego. Ponadto wyjaśnić należy, że zastrzeżenia ubezpieczonej dotyczą decyzji ustalającej kapitał początkowy, która nie jest przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu. Z treści odwołania wynika jednoznacznie, że ubezpieczona zaskarżyła decyzję z dnia 30 marca 2015 r., a w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie – art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c. oraz treść odwołania.

Przechodząc do oceny zaskarżonej decyzji w aspekcie zgłoszonych do niej zarzutów zwartych w odwołaniu stwierdzić należy jednoznacznie, że decyzja ta odpowiada prawu, a zaskarżony wyrok oddalający odwołanie, jest trafny.

Odnosząc się do zarzutu błędnego ustalenia wskaźnika wysokości podstawy kapitału początkowego, wyjaśnić należy, że wskaźnik ten ustalony został decyzją z dnia 9 marca 2015 r., której ubezpieczona nie zaskarżyła. W decyzji z dnia 30 marca 2015 r. nie ma ustalonego wskaźnika. Zgodnie z treścią art. 173 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na chwilę wejścia w życie tej ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r., którzy przed 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi odzwierciedlenie składek na ubezpieczenia społeczne odprowadzanych przed ich indywidualnym ewidencjonowaniem na koncie ubezpieczonego. Innymi słowy chodzi o odtworzenie teoretycznej składki na ubezpieczenie, tak by wysokość emerytury wyliczonej na podstawie art. 26 w/w ustawy uwzględniała okresy ubezpieczenia danej osoby przed 1 stycznia 1999 r. (por. B. Gudowska, K. Ślebzak: Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz. Warszawa 2013, Legalis). Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53 i przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy, czyli przed dniem 1 stycznia 1999 r. okresy składkowe i okresy nieskładkowe. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (ust. 3). W związku z brzmieniem przepisu art. 173 ust. 3 i 174 ust. 3 niemożliwe jest ustalenie wskaźnika wysokości podstawy kapitału początkowego z lat, które wskazuje ubezpieczona w odwołaniu i w apelacji, czyli z lat 1995 - 2004. Okoliczność tę wyjaśnił już prawidłowo Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się natomiast do zarzutu, że emerytura powinna zostać obliczona na „starych zasadach”, czyli na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazać należy, że zarzut tej jest bezzasadny. Z akt sprawy wynika jednoznacznie, że M. J. nabyła prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dniem ukończenia wieku 55 lat, czyli z dniem 22 marca 2015 r. Błędnie skarżąca odwołuje się w apelacji do art. 46 w/w ustawy. Ten artykuł nie ma bowiem do skarżącej zastosowania, skoro zgodnie z jego treścią wszystkie warunki niezbędne do przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych (art. 32) należało spełnić do dnia 31 grudnia 2008 r. (art. 46 ust. 2). Jest poza sporem, że warunek wieku został przez ubezpieczoną spełniony dopiero w dniu 22 marca 2015 r., a emeryturę nabyła ona na podstawie art. 184, a nie na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ustawa o emeryturach i rentach z FUS przewiduje dwa sposoby obliczania wysokości emerytur, uzależniając ten sposób od daty urodzenia ubezpieczonego. Dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. (dział II rozdział 2 ustawy) emerytura obliczana jest w sposób określony przepisami art. 51 – 56 ustawy i generalnie zastosowanie mają dotychczasowe zasady, jakie obowiązywały w ustawie z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Składa się ona z części socjalnej wynoszącej 24% kwoty bazowej oraz podstawy wymiaru, której wysokość jest uzależniona od osiągniętych okresów składkowych i nieskładkowych oraz od wysokości opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne w wybranych latach. Dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. (dział II rozdział 1 ustawy) emerytura obliczana jest natomiast na nowych zasadach, tj. zasadach wynikających z przepisów art. 25 – 26 ustawy. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Ostatecznie emerytura stanowi równowartość

kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z zastrzeżeniem art. 183 ustawy, mającym zastosowanie do wniosków zgłaszanych w latach 2009 – 2013. Wyjątek od takiego sposobu obliczenia emerytury dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., z tym zastrzeżeniem, że dotyczą one ubezpieczonych urodzonych po tej dacie i przed 1 stycznia 1969 r., stanowią przepisy działu II rozdziału 3 (art. 46 – 50). Osoby objęte działaniem tych przepisów mają również prawo do emerytury ustalonej na dotychczasowych zasadach (część socjalna wynosząca 24% kwoty bazowej oraz podstawa wymiaru), pod warunkiem jednakże, że nie przystąpią do otwartego funduszu emerytalnego. Podsumowując, wcześniejsze emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, nabyte na podstawie art. 32 i 46 ustawy, to emerytury przyznane na dotychczasowych zasadach, biorąc pod uwagę sposób ich obliczania. Natomiast emerytura przewidziana w art. 184 to emerytura obliczana na nowych zasadach, wynikających z art. 25 – 26 ustawy. Nie podlega obliczeniu według zasad określonych w art. 53 emerytura przewidziana w art. 184, która ustalana jest na zasadach wynikających z art. 25 – 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. (por. B. Gudowska, K. Ślebzak: Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz. Warszawa 2013, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07; wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 6 grudnia 2007, I UK 132/07, Legalis).

W tym stanie rzeczy za nieuprawnione należy także uznać żądanie skarżącej obliczenia emerytury na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W kontekście zasad ustalania (obliczania) prawa do świadczenia przepis ten ma znaczenie dla emerytur ustalanych na tzw. starych zasadach. Ubezpieczona nie ma natomiast prawa do obliczenia emerytury na tzw. starych zasadach, a jedynie na nowych, czyli na podstawie art. 25-26 w/w ustawy. (por. B. Gudowska, K. Ślebzak: Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz. Warszawa 2013, Legalis).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

B. M. M. I. S.